UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Generositas

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

rum voluptas difficultatibus excita & incenſa, ſed multo maxime ſuperbia & conditionis obliuio timorq; animi letifer, quo cum nil ſit hominum vitæ, miror quid ita nil gratius. Non dico virtus animi ingens veſtro vili iudico ſed nec vita ipſa, nec ſalus, nec ſecuritas, non opes, non deniq; voluptates iiſdem vobis exiſtimatoribus ſummum bonum. Cuncta hæc vni ceſſere ſuperbiæ. Hæc præ cætera vos gemmarum cupidos fecit, quæ ſemper inutiles, ſæpe noxiæ ſunt, neceſſariæ vero nunquam. Hac hortante igitur effectum eſt, vt occupati ſemper ac trepidi ſed exculti domos, menſas templorum inſtar altarium habeatis aureas atque gemmatas, hominesque purpureæ ac vitatæ auaritiæ, luxuriæque, ambitionis atque ſuperbiæ cultus expoſitæ, quæ in vos omnes ac ſingulæ ſæuiunt, primas ſibi partes (vt dictum eſt.) vindicante ſuperbia. Auaritia quippe quod nomen ſonat vtcunque fortaſſis auro contenta fuerit: luxuria epulis & voluptatibus ſuis. Sola ſuperbia non quieſcit quamdiu aliquid ſupra ſe videt, vt quæ ab initio rerum par eſſe tentauit. Hæc eadem vos cogit laborioſe gemmas quærere ſtudioſeque vel nectere vel cauere, vt prodeuntes ſedenteſque in ſede, inque conuiuio, radiantes ac ſtellati cœlo ſemper inuidiam faciatis. Hac duce igitur (vt ad rem redeam) in habitaculo, & in ciboque & potu & rebus omnibus, quæ humanæ neceſſitati iucunditati inuentæ erant, ſpecioſum aliquod fulgidumque malum miſcuiſtis, eoque creſcendo malum prodiit, vt ex gemmis non modo iam pocula, ſed pelues, ac lebetes & mortaria & amphoras conſpiciamus. Victrix plande ſuperbia: gemmea pocula retinebas, omne tibi ex eadem materia vaſorum genus tui offerunt miniſtri. Neque iam minus eſt commune gemmam hos in vſus, quam in vſum frugum terram fodere, ſic conſuetudo facta eſt vobis, quæ luxuria maioribus veſtris fuit. G. Cryſtallinis poculis libenter vtor. R. Parco iam gemmis, concreta illas glacies excuſat, nequid plus vitro habens, æque enim frangitur & ſarciri nequit, & quod quæſitu difficilior & vel de longinquo veniens, vel quæ reperta eſt inter alpium ſcopulos, rupeſque inuias, & algentes iugis ſuperpendentibus eruenda: ob eamque rem carior, veſtraſque cupiditates irritare potentior. Itaque Neronem legis infelici quodam rumore ceu damnis ex omnibus cryſtallinos duos calices, ereptos ſibi, grauiſſime doluiſſe, ſeu quod aliter puto verior hiſtoria habet, ita feruidum præcipiti & ætati ſuæ infenſum & imminentem, ne quis vnquam ex his biberet, manu propria fregiſſe. En fortunæ durioris expiatio: nil inuentum, in quo grauius ille magiſter iracundiam exerceret, in cryſtallum ſæuit, quod illi tunc ſibi deliciæ cariores. Excuſatio minorum. dicat aliquis non principem, ſed Neronem ſequi nemo bonus, optauerim. G. Cryſtallinis gaudeo. R. Nec attendis quam caduca fragilis ſit materia tua ſit, ſed mos eſt veſter, naturæ propriæ ſimilia exoptare, cum & imbecillitatis veſtræ firmum aliquid cui hæreret, & nobilior pars cœleſtis, altum aliquid quid ſpectaret, & optare, & quærere debuiſſet. Vtrique debilia atque ima quæritis. Bene autem eſt quod murrhina hodie lautitiis exceſſere. Veterum furor indoluiſſe eadem illa victoria multa vobis intulit, ipſo de quo dixi triumphante Pompeio, in Italia, inque vrbem Romam tranſlatum ex Aſia ſemen inutile, ſed terræ creditum præfertili colonis impigris, itaque in breui auctum vſque adeo, vt murrhini precium ſeptuaginta videas talenta, caliciſque illius ab amante quidam cupide côuulſum dentibus labrum, & miri amoris ardorem exitum, vt citratrix illa nobilitans vaſculum, & famæ & precii eſſet argumentum. Non igitur hac in parte luxuria, ſed credulis ætati, neque ſuperbia minor eſt veſtra quam maiorum. Sed vtriuſque ſubducta materia eſt murrhinis non ſolum vitro deficientibus, ſed ignotis pro quibus noua luxuriæ ſpecies aſſit. Auellanæ radix ad pocula generoſum lignum, ipſumque gemmis honeſtandum, furor nunc præcipuus Galliarum. Inuenti hos in vſus nuper arbores aliæ peregrinis nominibus adſciti, aliis atque aliis, ſed eadem vanitate, venientque nec mutatum modus, donec veſtris poculis murrhinorum mixta ſit. In vno plane fateor auorum ceſſiſtis inſaniæ qui ſuccinos nullo vſu, ſola ſed habendi libidine mirabantur, inter delicias numerabant. Vnde & Nero ipſe non principum ſed hominum ſæuiſſimus male dilectæ & peius occiſæ coniugis flauos crines hoc ſub nomine ceu titulum meditatus eximie adoptaſſe legitur carmine edito. Fuit namque (quod ſtupeas(ad ingeniū amicum muſis, in quo illos quod aurei viderentur ſuccinos ſuos dixit. O feroces atque infauſtæ blanditiæ: decorem & laudatum caput calce impia ad inferos detrudendum. Vos ſuccinos & habetis & ſpernitis, aut certe modeſtius colitis ac minus æſtimatis.

De Gemmarum ſignis. DIAL. XXXIX.

GAV.

Signis gemma expreſſis mulceor. R. Acceſſit (non inficior) ad naturæ decus quidam artis ornatus, & minutos in vultus, inque rerum vſum gemmas ſculpi. Subtiliora quidem inter ingenia enumeratum, vbi & Amethyſtus inter lapides vel impreſſioni aptus, vel ſucceſſu propter (vt perhibent) & inter artifices primum ſibi Pyrgoteles ſumpſit nomen, eo quod vnus è cunctis ſui generis idoneus Alexandro viſus eſt ſculpendæ ſui oris imagini, qua poſtmodum diuus Auguſtus vſus eſt, cum gemma illa qua erat vti ſolitus in iocos hominum abiiſſet, vt ſphinx ænigmatica diceretur, ita vt præter exactionum difficultates, ipſa quoque ſigni perplexitas vereçundiſſimo principi parere videretur inuidiam. Huic proximus vel ingenio, vel ætate Apollonides fuit & Eronius, poſt hos magni nominis in hac arte Dioſcorides fuit, cuius cum opes exprimeret, nomen ſiluiſſe Plinium miror. Hic eſt enim qui ipſius diui Auguſti ſculpſit effigiem, qua ad extremum & ipſe dum vixit, & poſt eum multi principum vſi ſunt, ea vel Cæſarei oris veneratio, vel admiratio fuit artificis. Et nunc ego tanto de gemmis habito ſermone, quas ſeu natura integras ſolidaſq; voluptatibus veſtris exhibet, ſeu ars cauat, quæro ex te quanto amplius delectare animum deberet ſine precio aut labore parabilis ſplendor æthereus? Imo ne is quidem, ſed qui huius & illius fons ac principium lucis eſt? Rutili Carbunculi, virides Smaragdi, ſereni Sapphiri, candidæ Margaritæ ſic alliciunt: nec ſolis fulgor, aut ſyderum, nec terræ viror aut arborum, nec ſerenitas, nec candor nitidus tangit Auroræ. Stupetis facies manu hominum gemmis inſculptas, nec artificis ſtupetis ingenium, imo vero neque illum veneramini, totque tam claris ad verum viis agnoſcitis, qui gemmas ipſas quique ingenium, qui manus, quique oculos fecit, quibus hæc cernerentur atque intelligerentur, & fierent. O ſemper vilium miratores rerum: ſemperque nobilium contemptores.

Genealogia.

¶ DEFINITIO.

GENEALOGIA eſt generationis ſeries Componiturque ἐκ τῆς γενεᾶς, id eſt generatione, & λόγου ſermone.

Hebr. *Iachas*: *Nehem.7.5.* à verbo *Iachas*, Recenſuit ſe per genealogiam, cenſuit familiam ſuam, numerauit ſe per originem generationis & proſapiæ.

¶ LOCI BIBLICI.

Genealogia, γενεαλογία: Genealogiæ non magnopere curandæ. 1.*Tim.*1.4. *Tit.*3.9.

Generatio, Græcis, γένησις & γενεά, pro hiſtorica rerum narratione, *Gen* 6.9. & 25.19. & 32.2. & ſic accipi debere hoc vocabulum manifeſtum eſt, quia hic titulus generatim ad totam hiſtoriam accommodatur, quæ poſtea ſubiungitur, vt ſit ſenſus: Hæc ſunt quæ acciderunt Noe, Iſaaco, &c. pro primo ortu & origine, *Gen.*2,4. pro generis ſupputatione & genealogia, 10.1. & 25.12. & 36.1. *Ruth.* 4. 18. pro vnius ſeculi, ſeu ætatis hominibus. *Gen.* 15. 16. *Hebr.* 3. 10. id eſt, progenie vnius ætatis. *Matth.*11.16. & 23.36. pro ætate, 24.40. pro natiuitate, *Matth.*1.18. Generatio ſpiritualis, *Ioan.*1.13. 1. *Cor.*4.15.

Generandi vim indidit Deus omnibus quæ ſuper terram ſunt. *Gen.*1.11. & 5. *v.*1.7.

Generatio, pro duratione perpetua, *Eſai.*53. 8. *Act.* 8. 35. pro cognatione, *Gen.*31.3. pro genitura, *Ezech.*16.3. 1. *Tim.*2,15. pro gente & natione, *Matth.*12.39. & c. *Act.*2.40. *Hebr.*3.10. pro genere. *Luc.* 16.8. *Hebr.*7.6. Generatio Dei, ſeu qui genitus eſt ex Deo, 1. *Ioan.*5.18.

Generoſus, Generoſitas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

GEneroſus Græci εὐγενής έος, ὁ, ἡ, ita differt à nobili, quod nobile eſt, id quod ex bono prodiit genere: Generoſum, quod non à ſui natura degenerauit. *ſe. Ariſt. l.*1. *de Anim.*

Generoſus eſt præclaro genere natus, vnde generoſitas, hoc eſt, nobilitas, & generoſe, nobiliter.

Viri nobiles & generoſi vocantur ab Hebræis *Benè Chorim*, i. heroum filii. A voce Hebræa fluunt Græca & Latini ἥρωες & heroes, *Chorim* vero, heroes, illuſtres viri, nobiles, togati, ſeu toga candida vtentes, viri vultu ingenuo, illuſtri, candido ſiue heroico conſpicui, herus, dominus. In plurali numero hæc vox *Chorim* occurrit, non in ſingulari. A fortibus enim & heroibus alii heroes generantur. Columba parit aquilam.

¶ SENTENTIA PHILOSOPHICA.

Generoſitas ſita eſt in generis virtute, ne à natura deſciſcat. *Ariſt. Rhet.*2.

Generoſum eſt, quod à ſua natura non degenerat. *Idem hiſt. Animal. cap.*1.

Generoſitas eſt virtus ingenui moris, facilitas animi ad dicenda pariter & agenda, *Speuſip. in Plat. defin.*

Generoſi hominis eſt, honeſtis rationibus victoriam quærere; turpibus, ne ſalutem quidem. *Plut. in Sertorio.*

Generoſos homines ſemper & vbique fortiter agere decet. *Procop. de Bello Vandal. lib. 2.*

Viri generoſi & fortes, vel ſi aliqua vna in re fortaſſe fallantur, vel vtcunq; ad vota aliquid ſibi minus ſucceſſerit, apud hoſtes exiſtimant ſuam authoritatem imminui. *Idem de bello Goth. lib. 1.*

Nobiles & fortes viri, antequam contumeliam patiantur, mortem ſibi anteponendam putant. *Xiphilin. in Cæſ. Auguſto.*

Turpe eſt, generoſum hominem ingenium in vilibus rebus oſtentare. *Niceph. Greg. hiſt. lib. 9.*

Eſt animi generoſi contemnere quæ vulgus hominum effutit. *Ph. Comminæus, lib. 2. de bello Neapol.*

¶ Apophthegmata.
De generoſe dictis.

Polydorus Alcamenis F. in eum qui non ceſſabat hoſtibus minitari: Non intelligis, inquit, te maximam vindictæ partem fruſtra conſumere? Nam qui cupit inimicum vlciſci, nihil aliud efficit minando, niſi vt præmonito inimico, ſibiipſi maiores ſtruat inſidias. *Plut. in Lacon.*

Aſtycratidas, poſtquam Agis ſuperatus eſt apud Megalopolin in prælio aduerſus Antigonum, cuidam dicenti. Quid nunc acturi eſtis Lacedæmonii? Macedonibusne ſeruituri? Quid tandem inquit? num Antigonus vetare poteſt, quo minus in pugna pro patria mortem appetamus. *ibid.*

Agaſicles, cuidam dicenti, admirari ſeſe, quod cum diſcendi tam auidus eſſet, tamen non adiungeret ſibi Philophanem ſophiſtam, regali prorſus indole reſpondit: Eorum diſcipulus eſſe volo, quorum ſum & filius. ſignificans non minus intereſſe quos nactus ſis parentes, quam quos informatores & educatores adſciſcas. *ibid.*

Anonymus, Thebani cum debellatis ac fugatis apud Leuctra Lacedæmoniis, ad ipſum veniſſent Eurotam, & quidam gloriabundus dixiſſet: Vbi nunc ſunt Lacones? Spartanus ab illis captus, Non adſunt, inquit, alioqui vos huc non veniſſetis. Ne victus quidem & captiuus potuit indolis Laconicæ obliuiſci, Nec tulit viri iactantiam, *ibid.*

Ephori. Cum Lacedæmoniorum rex polliceretur ſe funditus euerſurum ciuitatem quandam, quæ ſæpenumero Lacedæmoniis negotium exhibuerat, non permiſerunt Ephori, dicentes: nequaquam abolebis iuuenum cotem. Vrbem infeſtam appellabant cotem iuuentutis, eo quod hoſtibus ipſa iuuentus acueretur ad bellandi peritiam. *ibid.*

Anonymus. Mos erat apud Lacedæmonios, vt rex hoſtes aggrederetur, præcedente quopiam geſtante coronam, qui in certamine victor aliquando tuliſſet coronam. Cum igitur Lacon quidam in Olympiis magnam pecuniæ vim reſpuiſſet, & coronam prætuliſſet cuidam dicenti: Quid emolumenti tibi adfert victoria? ridens reſpondit: Ante regem, inquit, coronatus incedens pugnabo cum hoſtibus. *ibid.*

Anonymus, apud Lacedæmonios duo pueri cum inter ſe pugnaſſent, & vnus alteri lethale vulnus inflixiſſet, puerorum ſodales ſaucium iam morientem conſolantur, ac pollicentur vltionem. At ille, Nequaquam, inquit, de vltione cogitandum eſt: quando quidem ego idem facturus eram, quod fecit ipſe, ſi potuiſſem, *ibid.*

Anonymus. Lacon quidam ſagitta percuſſus, cum animam ageret, dicebat: Non me mouet quod morior, ſed partim quod ab imbelli ſagittario, ac mulierculæ ſimili, partim quod nullo facinore edito morior. *Plut. in Lacon.*

¶ Similitudines.

Socratis. quemadmodum equus non generoſus vocatur ac iudicatur, qui inſtructus apparatu magnifico fuerit, ſed qui natura ſit egregius: Ita neq; vir bonus, qui dominus eſt præcioſæ ſtupellectilis, ſed qui animum generoſum poſſidet. *Apud Stob. ſerm. 1. de prudentia.*

Gentis atq; familiæ non minus quam arboris Generoſitas ex fructuum probitate cognoſcitur, & ex virtutis ſuæ merito diligitur. Quod quidem meritum, quo diutius in eadem ſtirpe per plures ætates transfunditur, eo certe precioſior atq; generoſior hæc haberi debet, atq; ſtemmatibus exornari ſplendidioribus. virtus enim honore, gloriaq; non minus in animo humano quam in agro plantarum fructus, cultu promouetur. *Steph. Vinand. in Hercul. Prodic.*

Gens. Gentes.

¶ Deinitio et Etymolog.

Gens Iſraelitica, in 12. tribus diſtincta, ſub Roboamo regnum Iudaicum & Iſraeliticum diuiſa tandem, Iudæorum gens & natio dicta eſt, *Luc. 7. 5. Ioan. 11. 48. & 18. 35. Acto. 10. 24. 26. 28. cap.*

Gens, electi Dei. *Pſalm. 33. 12. Eſ. 26. 2. 1 Petr. 2. 9. Ap*

Gens, natio, populus turba numeroſiſſima, in qu viuens. *Gen. 15. 14. Pſ. 105. 13. Prou. 14. 34. Eſa. 2. 4. Ierem. Aabac. 1. 17. Luc. 21. 10. Act. 8. 9. 2 Cor. 11. 32.*

Gens hypocritæ, impii nebulones in populo Iud 1. *Eſa. 1. 4. & 10. 6. & 49. 7.*

Gens figuratè è ſumitur pro locuſtarum numeroſ nibus quæ fruges terræ conſumpſerunt. *Ioel. 1. 6.*

Gentes Synecdochicè, pro primis parentibus & gentium oppoſitarum. *Gen. 25. 23.*

Gentes, populi, præter Iudæos, extra fœdus incircum les, quorum magna pars ad ſalutis æternæ cognition gelium, familia Dei per fidem in Chriſtum recepta 10. 5. & 22. 18. *Pſal. 2. 8. Eſa. 2. 2. Act. 13. 47. Rom. 1. 5. 1. Cor. Aoc. 11. 2. & 22. 2.*

Gentes, incolæ orbis, *Eſa. 40. 15. 17. Matth. 20. 25. Apo*

Gentes, Antichriſti mancipia, *Apoc. 13. 14. 16. 17. 18. 20.*

¶ Loci Biblici.

Gentes omnes in gloriam Dei creatæ, *Deut. 26. 19.* eiectæ è terra Chanaan, *7. v. 22.* cur ibidem relictæ, *Iud.* ignorantiæ prætextu excuſandæ, *Rom. 2. v. 14.* Gentes à Dei cultu & fœdere prorſus alienis, *1. Cor. 11. v. 2.* 2. *v. 11. 12.* Gentes legem non habentes (quod tamen ter, ſed κατά τι eſt intelligendum, id eſt, habita Iudæ quibus Deus ſingula Legis capita tradidit. *Exod. 20.* ſunt, faciunt, *Rom. 2. v. 14.* hoc eſt, honeſta iubent, tur & puniunt,

Gentium abominationes fugiendæ, *Deut. 12. v. 30.* & *v. 12.* Gentium conuerſatio ante Chriſtum cognitum *1. Pet. 4. v. 3. Act. 14. 16.* Gentium conuerſio & vocatio *Gen. 9. 27. & 17. v. 5. 18. & 48. 10. Deut. 32. 21. 2. Sam. 22.* 18. 44. & 22. v. 29. 30. 31. & 72. 11. & 86. 9. & 87. 4. & 96. *Eſa. 9. v. 1. 2.* & 11. 10. & 14. 1. & 42. 4. & 44. 5. & 49. 52. 15. & 66. 12. *Ier. 3. 17* & 16. 19. *Oſea. 1. 10.* & 3. 23. *Ioel.* 12. *Mich. 4. 2. Soph. 2. 11. Agg. 2. 8. Zach. 2. 11.* & 8. 11. & 22. 9. & 28. 19. *Marc. 11. 17.* & 16. 15. *Luc. 2. v. 31. 32.* & 23. & & 24. 47. *Ioan. 10. 16.* & 11. 52. *Act. 1. 8.* & 2. 39. & 35. & 11. 20. & 13. 46. & 14. 27. & 15. *v. 14. 17.* & 17. 30. & 9. 10. 11. 21. *Gal. 3. 8* & 4. 23. 1. *Tim. 2. v. 6. 7. 2. Tim.* 10. *Apoc. 7. 9.* & 10. 11. & 14. 6. & 15. 4. & 21. 24.

Gentium vocatio arcanum quoddam fuit, *Eph. 3.* 25. *Col. 1. v. 26. 1. Tim. 2. 16.* allegorice ſignificata, *Matth.* tium & Iudæorum coniunctio, *Zach. 8. 23. Am. 15.* ctatio Chriſtus, *Gen. 49. 10. Eſa. 11. 10.* Gentium imbec

Gentiles, ſiue gentes, ſiue Græci, pro Iudæis inter Græ ſis, *Ioan. 7. 35.* & 12. 20. Gentium mores non imitandi, *Ier. 10. 2.* Gens non gens dicuntur Moſi, *Deut. 32. 21.* mnes profani populi: ſicut viuere non dicuntur, qu plicius ſunt addicti, ſed mori.

¶ Similitudines.

Chryſoſtomi. quemadmodum ſupra dorſum c torum non ſtat ſarcina, niſi fortiter fuerit colligata camelum autem ſine recolligatione etiam repanſ bus ſarcinam tenet in ſe: aptus eſt enim ad pondera in cæteris quidem peccatoribus non cognoſcentibus ſtat ſarcina peccatorum in corde ipſorum, niſi cum tia & virtute: diabolus tenuit in corde ipſorum, alle ctationibus: ipſa enim cognitio Dei excutit à ſe pond rum. In gentibus autem ſine labore Diabolus tenet idololatria ipſa quaſi gibbus retinet in ſe vniuerſa pe enim ad baiulanda pondera peccatorum, *in c. 19. Matth.*

Vt omnia animalia quamuis libenter terram a tamen quando volunt, poſſunt tollere collum ad c melus autem nunquam poteſt ſurſum tollere collum depreſſus: Sic omnes peccatores libentius quidem tamen quandocunque volunt, poſſunt conuertere ſe iuſtitiam: Gentes autem nullo modo poſſunt expl uina conuertere, idololatria ſua curuati, & excæcati *hom. 32.*

Sicut camelus neque deorſum recto collo aſpicere cætera animalia: neque ſurſum recto collo a homo, ſed inter ſurſum & deorſum caput eius pen Ita & Gentiles neque animalibus aſſimulantur ad hominibus ſimiles ſunt, propter humanum & ratio lectum ſuum. Hominibus non ſunt ſimiles, quia ſtia, ſed terrena ſemper attendunt. *In c. 19. Matth.*

Quemadmodum camelus nec ad plenum immun plenum mundus. Mundus quidem eſt, quia rem immundus autem, quia non habet duas vngulas ſ tes, quoniam vacuæ ſunt, nec mundæ ad plenum. dem fuerant, quia tractabant quæ Dei erant, & conuerſabantur rationabiliter pene ſecundum Deum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN